

پاسخ نامه اساسی

سوال ۱۲۱ 

اصل ۴۳ قانون اساسی، نظام اقتصادی جمهوری اسلامی را بر چند محور اساسی قرار داده است، از جمله:

تأمین نیازهای اساسی مانند مسکن، آموزش، بهداشت و غیره.

ایجاد اشتغال کامل از طریق تعاون، وام بدون بهره یا هر روش مشروع نه از طریق دولت به عنوان کارفرمای بزرگ.

تنظیم برنامه اقتصادی کشور به نحوی که افراد علاوه بر کار، فرصت خودسازی و مشارکت سیاسی و اجتماعی داشته باشند.

آزادی انتخاب شغل و منع بهره‌کشی از کار دیگران.

تحلیل گزینه‌ها:

الف غلط است؛ دولت نباید به کارفرمای مطلق تبدیل شود.

ب غلط است؛ اقتصاد بر مبنای ضوابط مشخص است نه بازار آزاد مطلق.

ج صحیح است و عیناً با بند ۳ اصل ۴۳ مطابقت دارد.

د غلط است؛ بهره‌کشی در هر حال ممنوع است، حتی با رضایت ظاهری.

سوال ۱۲۲ 

در اصل ۴۳، تمرکز وسایل تولید در اختیار دولت به صراحت نفی شده است. بند ۲ این اصل تأکید دارد که نباید سیاست‌های اشتغال منجر به تبدیل دولت به یک کارفرمای بزرگ مطلق شود. بلکه باید از طریق تعاون، وام بدون بهره یا راه‌های مشروع دیگر، امکان کار برای

همه فراهم شود، بدون تمرکز ثروت یا قدرت تولید در دست دولت یا گروه خاصی.

گزینه‌های ۲، ۳ و ۴ به طور مستقیم از متن اصل ۴۳ استخراج شده‌اند و صحیح‌اند.

سوال ۱۲۳ 

بر اساس اصل ۴۴ قانون اساسی:

گزینه ۱ نادرست است چون بخش خصوصی نمی‌تواند در حوزه‌هایی مثل صنایع مادر، معادن بزرگ، بانکداری و ... که مربوط به بخش دولتی است، به صورت آزادانه وارد شود.

گزینه ۲ نیز اشتباه است زیرا بخش تعاونی هم در شهر و هم در روستا مجاز به فعالیت است.

گزینه ۴ تحریفی از محتوای اصل است؛ اصل ۴۴ چنین شرطی برای فعالیت بخش دولتی قائل نشده است.

گزینه ۳ عیناً با متن اصل مطابقت دارد: «صنایع بزرگ، معادن، بانکداری و... به صورت مالکیت عمومی در اختیار دولت‌اند.»

سوال ۱۲۴ 

گزینه ۱ نادرست است؛ انفال و ثروت‌های عمومی اصلاً قابل تملک خصوصی نیستند، بلکه در اختیار حکومت اسلامی قرار دارند.

گزینه ۲ نادرست است؛ مراتعی که حریم نیستند، نه حریم‌دارها، جزو انفال‌اند و تحت اختیار حکومت.

گزینه ۴ نادرست است؛ طبق اصل ۴۵، ارث بدون وارث جزو انفال بوده و در اختیار حکومت اسلامی است.

گزینه ۳ کاملاً صحیح است و با متن اصل ۴۵ تطابق دارد.

سوال ۱۲۵

مطابق اصل ۴۶، «هر کس مالک حاصل کسب و کار مشروع خویش است» و «هیچ کس نمی تواند به عنوان مالکیت نسبت به کسب و کار خود، امکان کسب و کار را از دیگری سلب کند». بنابراین، گزینه ۳ به درستی مضمون اصل را بازتاب می دهد. سایر گزینه ها یا خلاف اصل هستند یا شرط غیرقانونی بر مالکیت مشروع می گذارند.

سوال ۱۲۶

مطابق اصل ۴۸، بهره برداری از منابع و توزیع فعالیت های اقتصادی باید فاقد تبعیض باشد و متناسب با نیازها و استعداد رشد مناطق انجام شود. بنابراین، فقط گزینه «۲» با این اصل منطبق است. سایر گزینه ها خلاف این اصل اند یا باعث تبعیض می شوند.

سوال ۱۲۷

مطابق اصل ۴۹ قانون اساسی، مواردی همچون اختلاس، رشوه، فروش زمین های موات، سوءاستفاده

از موقوفات از مصادیق تحصیل ثروت نامشروع هستند که دولت موظف به استرداد آن است. سایر گزینه‌ها دارای موارد خارج از دایره مصادیق این اصل‌اند (مانند اشتباه در معامله یا دایر کردن اماکن فرهنگی).

سوال ۱۲۸ 

بر اساس اصل ۵۰ قانون اساسی، «حفاظت از محیط زیست وظیفه عمومی» است و هرگونه فعالیت اقتصادی یا غیر اقتصادی که با آلودگی یا تخریب غیرقابل جبران محیط زیست ملازمه داشته باشد، ممنوع شناخته شده، حتی اگر مجوز یا توجیه اقتصادی داشته باشد.

سوال ۱۲۹ 

بر اساس اصل ۵۲، دولت مسئول تهیه بودجه سالانه کل کشور است و این بودجه برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه می‌شود. همچنین هرگونه تغییر در ارقام بودجه باید مطابق مراتب و مقررات قانونی انجام شود، یعنی تغییر بدون تصویب یا رعایت

قوانین مربوط امکان‌پذیر نیست

سوال ۱۳۰ 

اصل ۵۳ مقرر می‌دارد که تمام دریافت‌های دولت باید در حساب‌های خزانه‌داری کل متمرکز شود تا مدیریت مالی یکپارچه باشد و پرداخت‌ها تنها در چارچوب اعتبارات مصوب و قانون انجام گیرد، بنابراین دولت نمی‌تواند بدون سقف اعتبار هزینه کند یا دریافت‌ها را در حساب‌های غیرمتمرکز نگهداری کند.

سوال ۱۳۱ 

اصل ۵۴ قانون اساسی تصریح دارد که دیوان محاسبات کشور مستقیماً تحت نظر مجلس شورای اسلامی قرار دارد، نه قوه مجریه یا قضاییه. نحوه اداره، سازمان، و استقرار آن در تهران و مراکز استان‌ها به موجب قانون مشخص می‌شود. وظیفه اصلی این نهاد، نظارت بر مصرف صحیح بودجه طبق قانون است.

سوال ۱۳۲ 

دیوان محاسبات کشور موظف است حساب‌های تمام نهادهایی را که به هر نحو از بودجه کل کشور استفاده می‌کنند، بررسی و حسابرسی کند تا مطمئن شود هزینه‌ها از اعتبارات مصوب تجاوز نکرده و در محل صحیح مصرف شده‌اند. همچنین دیوان موظف است گزارش تفریغ بودجه را تهیه کرده و همراه با نظرات خود به مجلس ارائه دهد؛ این گزارش باید برای عموم نیز قابل دسترسی باشد.

سوال ۱۳۳ 

طبق اصل ۵۵، دیوان محاسبات موظف است بررسی کند که هیچ هزینه‌ای از اعتبارات مصوب تجاوز نکرده و هر وجهی دقیقاً در محل خود مصرف شده باشد. بنابراین، خرج کرد بودجه برای پروژه‌های خارج از مأموریت نهاد دریافت‌کننده، نقض مستقیم این اصل است.

سایر گزینه‌ها نیز ممکن است ایراد قانونی داشته باشند، اما گزینه الف صراحتاً در تضاد با متن اصل ۵۵ است

سوال ۱۳۴

اصل ۵۷ قانون اساسی بر وجود سه قوه مستقل (مقننه، مجریه، قضاییه) تأکید می‌کند که همگی زیر نظر ولایت مطلقه فقیه و امامت امت طبق اصول قانون اساسی عمل می‌کنند. استقلال قوا به معنای عدم تداخل غیرمجاز است، اما این استقلال در چارچوب ولایت فقیه تحقق می‌یابد

سوال ۱۳۵

اصل ۵۸ تصریح می‌کند که اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای اسلامی انجام می‌شود که نمایندگان منتخب مردم در آن حضور دارند. مصوبات مجلس پس از طی مراحل قانونی به قوای مجریه و قضاییه برای اجرا ابلاغ می‌گردند.

سوال ۱۳۶

طبق اصل ۵۸، قوه مقننه از طریق مجلس اعمال می‌شود ولی مجلس وظیفه اجرای قانون ندارد، بلکه مصوبات آن پس از طی مراحل قانونی به قوای مجریه

و قضاییه برای اجرا ابلاغ می‌شود. بنابراین، اجرای قوانین مستقیماً بر عهده قوه مجریه و قضاییه است

سوال ۱۳۷ 

اصل ۶۰ تصریح می‌کند که قوه مجریه عموماً از طریق رئیس‌جمهور و وزراء اعمال می‌شود، اما در برخی امور خاص که قانون به طور مستقیم بر عهده رهبری گذاشته، رهبری اعمال آن را بر عهده دارد.

سوال ۱۳۸ 

بر اساس اصل ۶۰، قوه مجریه عموماً توسط رئیس‌جمهور و وزراء اعمال می‌شود، بنابراین این که وزراء نقشی در اعمال قوه مجریه نداشته باشند، اشتباه است. برخی امور خاص نیز مستقیماً بر عهده رهبری گذاشته شده است.

سوال ۱۳۹ 

اصل ۶۱ تصریح دارد که قوه قضاییه از طریق دادگاه‌های دادگستری اعمال می‌شود و این دادگاه‌ها باید بر اساس موازین اسلامی شکل گرفته باشند. وظایف قوه قضاییه شامل حل و فصل دعاوی، حفظ حقوق عمومی، گسترش عدالت و اقامه حدود الهی است.

سوال ۱۴۰ 

طبق اصل ۶۱، دادگاه‌های قوه قضاییه باید مطابق موازین اسلامی تشکیل شوند و در چارچوب آن به فعالیت پردازند؛ بنابراین عمل کردن مستقل از موازین اسلامی مغایر با این اصل است.